

26.03.2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite OKM69/010/2011

Asia **Rakennustaidetoimikunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Taiteen edistämiskeskusta koskevaksi lainsäädännöksi**

Valtion rakennustaidetoimikunta on käsitellyt lakiesityksen kokouksessaan 1.2.2012 ja hyväksynyt lausunnon sähköpostitse.

Taiteen edistämiskeskus selkeyttää hallinto-organisaatiota nykyiseen taiteen keskustoimikuntaan verrattuna eriyttäessään viraston johtajan ja luottamuselimen puheenjohtajan toimet. Lakiesitys on laadittu kuitenkin enemmän viraston organisaation kuin taiteen edistämisen ja taiteilijoiden aseman ja edun näkökulmasta.

Taiteen edistämiskeskuksen tehtävän tulee keskittyä taiteen edistämiseen. Kulttuuri-sanan käyttö lakitekstissä on epämääräistä ja liian laaja-alaista, joten siitä tulee luopua.

Alueellisten taidetoimikuntien näkemykset lakiuudistuksen kehittämissä on otettu melko hyvin huomioon, mutta valtakunnallinen taiteen edistäminen taiteenaloittain on vaarassa heikentyä.

Taideneuvosto:

- Taideneuvoston koko tulee olla suurempi kuin puheenjohtaja + 5 jäsentä. Kullakin taiteenalalla tulee olla edustaja taideneuvostossa. Taideneuvoston esitetty kokoonpano ja nimittämisperustelut vaarantavat sen asiantuntemuksen ja uhkaavat hävittää eri taidemuotojen tasavertaisen kohtelun. Liian pieni kokoonpano heikentää taiteenalojen itsenäistä kehittämistä ja asemaa taidehallinnossa.
- 5 §: ”Jäsenen tulee olla taiteeseen tai kulttuuriin perehtynyt henkilö” jättää mahdollisuuden nimetä taideneuvostoon politiikan tai kulttuuripolitiikan kentällä toimineita henkilöitä, jotka eivät ole samalla tavalla taiteen asiantuntijoita kuin nykyisen taiteen keskustoimikunnan jäsenet. Jotta taideneuvosto voi toimia tehtävänsä mukaisesti asiantuntijana, tulee sen jäsenten olla taiteen asiantuntijoita ja edustaa monipuolisesti ja kattavasti eri taiteenaloja.
- Mikäli taideneuvosto on lakiesityksen kaltainen, tulee sen lisäksi perustaa eri taiteenalat yhteen kokoava toimielin.

Vertaisarviointiryhmät:

- Taidetoimikuntien työtä ei pidä korvata vertaisarviointiryhmillä. Vertaisarviointi on vain osa taidetoimikuntien nykyistä toimenkuvaa. Taidetoimikuntien lakkauttaminen poistaisi

taiteenalakohtaisesti taiteen edistämisestä huolehtivat toimielimet. Mikä olisi tulevaisuudessa se taho, joka saisi aikaan mm. Apolin ja Arkkitehtuurikeskuksen kaltaisia taiteenedistämishankkeita?

- Taidetoimikuntien tai tehtäviltään vastaavien taiteenalakohtaisten toimielimien lukumäärän tulisi olla riittävän suuri ja vastata taiteenalojen määrää (vähintään 9).
- Uusia toimikuntia on voitava muodostaa taidekentän muuttuessa tarpeen mukaan taidehallinnon taiteellisen asiantuntemuksen takaamiseksi.
- Lain perustelutekstistä, joka käsittelee viraston päätettäviä yhteisöjen valtionavustuksia, on luvun 1.1. 4 §:stä "asioista pyydetäisiin tarvittaessa vertaisarviointiryhmiltä lausunto" poistettava sana "tarvittaessa".
- Asiantuntijaryhmien toimikausiksi sopivia ovat 2 + 2 tai 3 + 3 vuotta. 4 + 4 vuotta on useille taiteilijoille liian pitkä aika olla apurahajärjestelmän ulkopuolella.

Alueelliset toimipisteet:

- Alueellisen toiminnan painopisteiden tulee nousta alueiden omista vahvuuksista ja kehittämistarpeista myös valtakunnallisten erityistehtävien osalta.
- Alueiden välisessä työnjaossa on huomioitava Uudenmaan erityisasema alueena, jossa asuu noin 80 % maan taiteilijoista ja hakemuskäärät ovat huomattavasti muita alueita suuremmat.

Nimityskäytännöt:

- Nimitysten ja käytäntöjen politisoitumista puolueittain tulee välttää. Taideneuvoston ja vertaisarviointiryhmien toimikausien sitominen eduskunnan istuntokausiin voi aiheuttaa henkilöiden nimittämistä poliittisin perustein. Mikäli ensimmäinen taideneuvosto nimitetään vuonna 2013, nelivuotiskausien vaihtumiset ajoittuvat puoleen väliin hallituskautta. Silloin jäsenet istuisivat kahden hallituksen ja ministerin aikana, eivätkä tällöin ehkä heijastaisi niin paljon puoluepoliittisia valtasuhteita.
- Lakitekstissä sanotaan, että OKM (5 §) ja taideneuvosto (7 §) tekee nimitykset "kuultuaan taiteen yhteiskunnallisen aseman kannalta merkittäviä tahoja". Kohdan tulisi olla "kuultuaan kunkin taiteenalan keskeisiä järjestöjä ja laitoksia".

Valitusoikeus:

- Jos valitusoikeus apurahapäätöksistä mahdollistetaan, resursseja on varattava virastoon valitusten käsittelyyn. Vaikka hakijat voisivatkin valittaa vain päätöksenteon muotoseikoista, saattavat he tietämättömyyttään valittaa myös taiteellisista jakoperusteista. Luottamustoimisten jäsenten ei voida missään tapauksessa olettaa kirjoittavan perustelutekstejä päätöksistä ja vastauksia valitukseen.

